

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

30
ΧΡΟΝΙΑ ΔΕΓΚΟΡΤΙΑΣ

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

Σάββατο 21 Οκτωβρίου 2023

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. α

1. Λάθος : ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ
2. Λάθος : ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἰκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής
3. Σωστό : ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην

β. Η αντωνυμία αὐτῶν αναφέρεται στα θηρία, ενώ η αντωνυμία αὐτοῖς αναφέρεται στους ανθρώπους

B1. Από φόβο μήπως εξαφανιστεῖ εντελῶς το ανθρώπινο γένος, ο Δίας κατὰ το μῦθο στέλνει τον Ερμῆ να φέρει στους ανθρώπους την αιδῶ και την δίκη. Αρχικὰ αιδῶς εἶναι το αἶσθημα σεβασμοῦ ενός μέλους της κοινότητος ἐναντι των υπολοίπων, ὅλες οι ἠθικὲς αναστολὲς και φόβοι που προφυλάσσουν τον ἄνθρωπο ἀπὸ αντικοινωνικὴ συμπεριφορὰ. Με ἄλλα λόγια εἶναι ο αυτοσεβασμὸς, ἡ ντροπὴ που νιώθει ο ἄνθρωπος ὅταν ἔχει προβεῖ σε τέτοια συμπεριφορὰ. Σε ἕνα λεξικό με τον τίτλο Ὅροι, το οποίο ἀνάγεται στην πλατωνικὴ Ακαδημία, ἡ αιδῶς ορίζεται ως «εκούσια υποχώρηση ἀπὸ ἀπερίσκεπτη συμπεριφορὰ, σύμφωνα με το δίκαιο και αὐτό που φαίνεται καλύτερο· εκούσια κατανόηση του καλύτερου· προσοχὴ για ἀποφυγὴ της δικαιολογημένης ἐπικρίσεως» (412c). Το δίπολο των ἀρετῶν αιδῶς καὶ δίκη ἰσοδυναμεῖ με το σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, το οποίο χρησιμοποιεῖ ο Πρωταγόρας στο ἐπιμῦθιο του λόγου του. Ὡς πρὸς τὴ δίκη, στο συγκεκριμένο ἀπόσπασμα ἡ λέξη δεν χρησιμοποιεῖται με τὴ σημασία της δικαστικῆς διαδικασίας. Βρίσκεται κοντὰ στην ἀρχικὴ τῆς σημασίας δίκη: το ὀρθό, το δίκαιο. Κατὰ προέκταση, ἡ δίκη δηλώνει ἐδῶ τὴν ἐμφυτὴ ἀντίληψη για το σωστό, το κοινὸ περὶ δικαίου αἶσθημα.

Ἡ αιδῶς και ἡ δίκη αποτελοῦν τὶς βασικὲς συνισταμένες τῆς, κοινωνικῆς εὐταξίας και εὐρυθμίας. Σφυρηλατοῦν τὴν ἐνότητα και τὴν ὁμόνοια μεταξύ των ἀνθρώπων, ὥστε να μὴ συγκρούονται, με ἀποτέλεσμα να προλαμβάνεται ἢ και να καταστέλλεται ἡ ἀδικία. Σε συλλογικὸ ἐπίπεδο, κατοχυρώνουν τὴν ἰσονομία και τὴν ἰσοπολιτεία, ἀποσοβοῦν τάσεις διχόνοιας και ἀντιπαλότητα περιορίζοντας τὶς διαθέσεις αὐτῶν που θέλουν να ἀδικήσουν ὀριοθετοῦν τὴ δράση των ἀτόμων σε συγκεκριμένα, ἀποδεκτὰ πλαίσια. Σε ἀτομικὸ ἐπίπεδο, ἐνισχύουν τὴν ἠθικὴ του ἀτόμου, το ἀπαλλάσσουν ἀπὸ ταπεινὰ ἐνστικτα, πάθη,

αδυναμίες και ορμές, το απομακρύνουν απ' την ιδιοτέλεια, την αισχροκέρδεια, τον ωφελιμισμό, καλλιεργούν και αναπτύσσουν την εντιμότητα, την κοινωνικότητα και την αμνησικακία.

Γενικά, η αιδώς και η δίκη αποτελούν τη βάση της κοινωνικής συμβίωσης, την προϋπόθεση της πολιτιστικής ανάπτυξης και την απαραίτητη παράμετρο της ηθικής τελείωσης του ατόμου.

B2. Σύμφωνα με τον πρωταγόρειο μύθο οι άνθρωποι επειδή μετείχαν στο θεϊκό μερίδιο, δηλαδή τη φωτιά και τις τεχνικές γλώσσες καταφέρνουν να αναπτύξουν σταδιακά πολιτισμό. Αρχικά δημιουργούν θρησκεία, καθώς ο άνθρωπος πίστεψε πως είχε μια μορφή συγγένειας με τους θεούς και άρχισε να οργανώνει θρησκευτική λατρεία, να τελεί θρησκευτικές τελετές και να φτιάχνει βωμούς και ομοιώματα θεών (θείας μετέσχε ...ἀγάλματα θεῶν). Έπειτα αναπτύσσει τη γλώσσα αφού χάρη στη λογική μετέτρεψε τις αναρθρες κραυγές σε φθόγγους, σύνθεσε λέξεις, συγκρότησε προτάσεις προκειμένου να εκφράσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του (έπειτα φωνήν και ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ) Και τα δύο αυτά επιτεύγματα αποτυπώνονται ως εκφάνσεις του πνευματικού πολιτισμού. Επίσης προχώρησε σε επιτεύγματα υλικότεχνικού πολιτισμού, όπως κατοικίες για τις αντίξοες καιρικές συνθήκες (οικήσεις), ενδύματα (καὶ ἐσθῆτας) υποδήματα (καὶ ὑποδέσεις) στρωσίδια (καὶ στρωμνὰς) και καλλιέργεια της γης ώστε να εξασφαλίσει τροφή (καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο).

Στο παράλληλο κείμενο, οι άνθρωποι ικανοποίησαν αρχικά την ανάγκη της τροφής (έτρωγαν απ' τα φυτά τα τρυφερά κι από τα δέντρα τους καρπούς τους άγριους) και καλλιέργησαν σιγά-σιγά τη γλώσσα τους (Ενώ οι φθόγγοι ...για κάθε πράγμα που βρισκόταν γύρω τους, έμαθαν τη σημασία που είχε κάθε σύμβολο). Αργότερα, μετά την ανακάλυψη της φωτιάς οδηγήθηκαν σταδιακά στις τέχνες και σε οτιδήποτε τους ήταν χρήσιμο για την βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους (Όταν έμαθαν τη φωτιά και τα υπόλοιπα χρήσιμα πράγματα της ζωής, ανακάλυψαν σταδιακά και τις τέχνες κι ό,τι άλλο μπορούσε να ωφελήσει την κοινωνική ζωή.).

Κοινή συνισταμένη και στα δύο κείμενα είναι η αισιόδοξη ενατένιση της εξέλιξης του ανθρώπινου πολιτισμού. Συνιστούν μήνυμα εμπιστοσύνης στην προοδευτική πορεία του ανθρώπινου γένους, το οποίο ξεκινώντας από ατελέστερες μορφές βίου κατέκτησε και κατακτά υψηλότερες βαθμίδες, αξιόλογα πολιτιστικά επιτεύγματα, σε μια προοπτική ανανεωνόμενων δυνατοτήτων για νέες κατακτήσεις.

Εντοπίζεται, όμως, μία βασική διαφορά. Κατά τον Πρωταγόρα, οι άνθρωποι ένιωθαν την ανάγκη («έζήτουν») της συνάθροισης, της συμβίωσης. Ο άνθρωπος, δηλαδή, επιβιώνει μόνο χάρη στην ικανότητα του για κοινωνική ζωή. Η βασική αυτή θέση μπορεί να θεωρηθεί «προδιατύπωση» της θέσης του Αριστοτέλη για τον άνθρωπο («φύσει πολιτικόν ζῶον»). Αντίθετα, ο Διόδωρος ο Σικελιώτης δεν κάνει καθόλου λόγο για την έμφυτη τάση του ανθρώπου για κοινωνικοποίηση, παρά αναγνωρίζει ότι η ανάγκη ήταν αυτή που ώθησε τον άνθρωπο να θέσει σε λειτουργία ό,τι διαθέτει από την φύση. (η ίδια η ανάγκη που έγινε δάσκαλος των ανθρώπων, οδηγώντας με τον δικό της τρόπο στη μάθηση ένα πλάσμα ευφύες που είχε βοηθούς για τα πάντα τα χέρια, τον λόγο και την οξύνοια.)

B.3 1.δ 2. ε 3. α 4. β 5. γ

B.4 νοικοκύρης: ᾧκουν

απώλεια: ἀπώλλυντο

άξονας: συναγωγοί

θέση: θῶ

νοσηρός: νόσον

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Νομίζω, κύριοι δικαστές, ότι δεν επιθυμείτε να πληροφορηθείτε καμία δικαιολογία από αυτούς που θέλουν να κατηγορούν τον Αλκιβιάδη. Διότι παρουσίασε τον εαυτό από την αρχή ως τέτοιου είδους πολίτη ώστε ακόμα κι αν κάποιος τυχαίνει να μην αδικείται στην προσωπική του ζωή απ' αυτόν, περισσότερο αρμόζει να θεωρεί αυτόν ως εχθρό από τις υπόλοιπες ασχολίες του. Γιατί τα σφάλματά του δεν είναι μικρά, ούτε άξια συγγνώμης, ούτε δίνουν την ελπίδα ότι τάχα θα είναι στο εξής καλύτερος αλλά έτσι έχουν διαπραχθεί και σε τόσο μεγάλη κακία έχουν φτάσει ώστε για μερικά από τα οποία αυτός περηφανεύεται και οι εχθροί του να ντρέπονται.

2. Ο ρήτορας θα προσπαθήσει να τιμωρήσει τον Αλκιβιάδη με τη βοήθεια των δικαστών και για κάποιους προσωπικούς λόγους:

α. Επειδή και στο παρελθόν υπήρχε αντιπαλότητα στους πατέρες τους.

β. Επειδή και παλαιότερο τον θεωρούσε κακό και

γ. Επειδή και τώρα έχει υποστεί βλάβη απ' αυτόν.

3. α)

πολίτου   ἁμαρτημάτων   τῶν πατέρων   τῶν νόμων   μαρτύρων

πολίτη   ἁμαρτήμασι   τοῖς πατράσι   τοῖς νόμοις   μάρτυσι

πολίτην   ἁμαρτήματα   τοὺς πατέρας   τοὺς νόμους   μάρτυρας

3. β) παρέσχε, παράσχη, παράσχοι, παρασχέτω

ἐπέδειξε, ἐπιδείξη, ἐπιδείξαι / ειε, ἐπιδειξάτω

4. α)

ἀκοῦσαι: Αντικείμενο τελικό απαρέμφατο στο **ποθεῖν**

Ἀλκιβιάδου: Αντικείμενο στο **κατηγορεῖν**

ἀδικούμενος: Κατηγορηματική μετοχή συνημμένη στο **τις**

ἐχθρὸν: Κατηγορούμενο στο αντικείμενο **αὐτὸν**

κακίας: Γενική διαιρετική στο **τοσοῦτο**

διαφορᾶς: Υποκείμενο της γενικής απόλυτης μτχ. **ὑπαρχούσης**

ὑπ' αὐτοῦ: Εμπρόθετος προσδιορισμός ποιητικού αιτίου στο **πεπονθεῖς κακῶς**

4. β) **ὥστε οὐδὲν ἤττον προσήκει...ἡγεῖσθαι:** Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο **παρέσχεν**.

καὶ εἰ μή τις ἰδίᾳ...τυγχάνει: Δευτερεύουσα επιρρηματική παραχωρητική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός παραχώρησης στο **παρέσχεν**.